

Kar se tiče oblike — ki ni pri otroških pesmih postranska reč — moram priznati, da je z malo izjemami dovršena. Dikcija mu je preprosta, vendar slikovita, a brez nepotrebne nakita. V izrazih je Zupančič fin, mnogovrsten in bogat. Poetiške njegove barve se družijo v krasne verze, n. pr.:

. . . nabrale mi bodo za božič potic,
za svetega Štefana srečo. (»Ajda«.)

Zupančič je Belokranjec in Belokranjski dela čast. Na mnogih mestih sem bral lokalizme, ki se vsaj meni glase kot prijetna muzika preprostega belokranjskega rojaka na proščenju pri Treh farah . . .

Drugi kulturni narodi se ponašajo z bogato mladinsko literaturo. Vedo, kolike vrednosti je za mladino lepa knjiga, polna poezije in življenja, ki diha iz njega sveža mladost. Pri nas smo v tem obziru še na slabem. Omare, kamor shranja naša mladina svoje knjige, so prazne . . . Zupančič je obogatil s »Pisanicami« to naše uboštvo, in v mladinskih bibliotekah jim sodi vkljub temu, kar sem jim očital, odlično mesto.

E. Gangl.

Glasbene Matice III. redni koncert. Schubert in Dvořák, po bogatosti melodij sorodna si genija, mojstra iz rodu onih srečnih in redkih skladateljev, katerim se izpreminja kakor pravljiski princezinji vsaka beseda v cvet, v cvet melodije, sta se ozvala pri zadnjem Matičinem koncertu, prvi s fragmentom h-mol-simfonije, drugi z oratorijem »Sveta Ljudmila«.

V Schubertovi h-mol-simfoniji se vijejo cveti melodij v bogate girlande. Podamo naj tu Hanslickove besede o tej simfoniji: »Komaj je pričela po nekotikih uvodnih taktih allegra klarineta z oboo nad mirnim šepetanjem gosli s svojim sladkim spevom, spozna že vsakdo skladatelja, in ime »Schubert« sili vsakomur na misel. Vsakdo ga spozna že po hoji, že po njega navadi, kako da odpira vrata. In ko zazveni po hrepenečem molovem napevu kontrastujoči tema violončela v g-duru, razkošna melodija lahnega »ländlerja«, zapleše srce, ko da se je po daljši odsotnosti zopet med nas vrnil. Ves stavek je nepregleden sladek tok melodij, tako čist v svoji krasoti in genijalnosti, da vidiš vsak kamenček na dnu. In povsod tista prisrčnost, tisti zlati, v cvet poganjajoči solnčni svit! Širje se razvija andante. Tožba in gnev se vrstita v tem spevu, polnem nečnosti in mirne sreče; preje so to efektni glasbeni bleskonosni oblaki nego nevarna strast. Ko da se ne more ločiti od svoje sladke pesmi, se skoraj predolgo obotavlja zakončati adagio. Poznamo to Schubertovo razvado, ki oslabi dokaj učinek mnogih njegovih skladb. Tudi konec andanta se izgublja njegov polet v nevidne višine, toda trepetanje njegovih peruti še zmeraj čutimo. Čarobno krasotna je zvokovitost obeh simfonijskih stavkov: Z gozdnimi rogovi, z nekaj kratkimi soli klarineta ali oboe ob prav preprostem orkestrskem sprem-

ljevanju dosega Schuberth zvokovne efekte, kakršni se niti Wagnerju pri rafinirani instrumentaciji ne posrečijo.«

Orkester je podal pod vnemljivim vodstvom gosp. Mateja Hubada simfonijo to s priznanja vredno nežnostjo in fineso.

Dvořákovega oratorija »Sveta Ljudmila« se je proizvedel prvi del, ki zavzema polovico vsega zborovega petja. Po skladbah »Stabat mater« in »Mrtvaški ženin« je to tretje Dvořákovih velikih del, ki ga je podala Glasbena Matica. Zložena je »Sveta Ljudmila« na besede Jaroslava Vrchlickega — slovenski prevod je napravil znameniti lirik Oton Zupančič. Vsebina je pokristjanjenje češkega naroda. Vrchlickega poetiške besede so, primerne značaju in nazorom v paganstvu živečega naroda, ki namišlja božanstvo prirodi in nje prikaznim, hvalospev naravi, spomladi, gajem in zlasti vse oživljajočemu solncu. Vmes pa se ozivlje glas krščanskega apostola Ivana, oznanjujočega pravega Boga, in ta najde v Ljudmili prvo privrženko.

Sestav Vrchlickega epsko-lirske poezije nudi romantiškemu mišljenju velikega glasbenika Dvořáka raznolično priliko za ustvarjanje slikajoče glasbe, za uveljavljanje melodičnega svojega talenta. Opevanje prirode, mogočne matere vsega stvarstva, sanjave cvetoče spomladi, zimski mraz preganjajočega. gaje v zelenje vzbujajočega solnčnega svita vabi glasno k skladanju, in res — Dvořák sega s krepko roko in s čutečim srcem v bogastvo svojih melodij in ustvarja slike, prekipevajoče od obožavanja vsega krasa, ki ga hrani in rodi rodovita zemlja. Vmes se glasi spev svetemu jutru, sveti mračni noči, in dopolnjuje tako Dvořák svoje himne, posvečene stvarstvu.

Neizčrpna je Dvořáku ustvarljivost melodij, njegovo skladanje, temelječe na klasičnih vzorih, je bogato izvirnih, le njemu samemu lastnih potez; njegove melodije in pa motivno izdelavo značijo ostro označene posebnosti, ustvarjajoče Dvořáku lastni stil. Harmonijski interesantni so vsi posamični deli velikega oratorija, mišljeni so enotno, kakor v bojah in ritmih se razlikujoče varijacije širokega temeljnega temata. Posamezni deli oratorija so vsak zase mogočne simfonijske slike, v katerih drevi in vrvi življenje; vdanost, trepetajoča pred božanstvom, pred velikostjo prirode, in otroška čista pobožnost pa dajejo vsej skladbi toplo zabarvanje, mešajo se z vzletom velike, mogočne duše. In rad okončava Dvořák svoje skladateljske misli z efekti na cerkvene motive se naslanjajočih harmonij. Kakor orgeljski ton doni iz njegovih zborov, ki mogočno razvnamajo dušo k verni misli zabljenega poslušalca.

Proizvedbo velikega dela je le glasno pohvaliti; prizadevanje koncertnega vodje, gosp. Mateja Hubada, je rodilo čin, ki je vreden vsega priznanja. V zboru je našel za svoje umetniške intencije dovtetnega, niansam zborovih virtuoznosti se fino vdajajočega sodelavca, kateri se je tudi v stopnjevanju k mogočnosti spričo svojega velikega števila lahkotno povzdigoval. Solistovske partije sta opravila gosp. Nosalicwicz in gospica Carneri, poslednja pač manj povoljno, ker je bila nekorektna in sploh tudi neusposobljena za nežno, vdanosti polno partijo Ljudmile.

Oba solista sta se pa odlikovala v specialnih, med simfonijo in oratorij uvrščenih koncertnih arijah.

—oe—

Gorski odmevi. Skladatelj Janez Laharnar, ki je organist v Št. Vidski gori na Goriškem, je izdal pod tem naslovom kot opus 8. zbirko enajstih moških